

ORKUSTOFNUN
JARÐHITAÐEILD

BREYTING Á pH, CO₂ OG H₂S Í

HEITU VATNI VIÐ GEYMSLU

eftir

HILMAR PÉTURSSON

JÚLÍ 1970

ORKUSTOFNUN
JARÐHITAEILD

BREYTING Á pH, CO₂ og H₂S í

HEITU VATNI VIÐ GEYMSLU

eftir

HILMAR PÉTURSSON

JÚLÍ 1970.

I. Tilgangur þessara athugana var að finna hvort og hvernig pH og magn CO_2 og H_2S í sýnum af heitu vatni breytist við geymslu.

II. Efnagreiningaaðferðir:

H_2S

10 ml sýnis voru settir í bikarglas, 5 ml 5N NaOH, 5 ml acetone og örlitlu dittizone bæt看 í. Síðan titrerað með $\text{Hg}(\text{CH}_3\text{COO})_2$. Skekkja áætluð ± 0.02 ml $\equiv 0.06$ ppm S^{--} .

CO_2

100 ml sýnis voru settir í plastílát, pH gert 8,2 með HCl eða NaOH, síðan titrerað með 0.1 N HCl niður í pH = 3.8. Leiðrétt var reikningslega fyrir H_2O og SiO_2 . Skekkja var áætluð ± 0.1 ml $\equiv 4.6$ ppm CO_2 .

pH

pH var mælt með pH-mæli og núllpunktur fundinn með því að nota borax stuðpúðaupplausn. Skekkja áætluð ± 0.05 pH-stig.

III. Niðurstöður mælinga.

Sýni voru tekin á 2 stöðum, hvernun Sísjóðandi á Geysissvæði og borholu 1 á Spóastöðum. Sýnin voru tekin í plastflöskur og gastúbur úr gleri og efnagreind fyrst 3 tímum eftir söfnun. Plastflöskusýni voru síðan efnagreind með nokkru millibili næstu daga.

H_2S

Í sýnum frá báðum stöðum breyttist H_2S á þann veg, að þremur tímum eftir söfnun var minna magn H_2S í plastflösku en í gastúbu og minnkaði það stöðugt unz það var orðið <0.10 ppm. Eftir það hélzt magn H_2S stöðugt (sjá mynd 1).

CO_2

Í sýni frá Sísjóðandi var CO_2 -magn í gastúbu = 78.8 ppm, en í plastflösku, 85,0 ppm. Eftir það jókst CO_2 -magn í

sýni stöðugt unz það var 100 ppm. Þá hélzt það konstant. Í sýni frá Spóastöðum var CO₂-magn í gastúbu 39.7 ppm, en í plastflösku 42,0 ppm og jókst síðan þar til mælingum var hætt og var þá 53,4 ppm. (mynd 2).

pH

Sýni frá Sísjóðandi sýndi lakkandi pH-gildi unz CO₂-magn varð konstant, þá varð pH einnig konstant. Í sýni frá Spóastöðum féll pH jafnt og þétt meðan mælt var. (mynd 2).

IV. Orsakir.

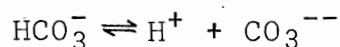
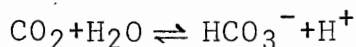
H₂S

H₂S(g) leysist upp í vatni en er mjög rokgjarnt og gufar því fljótt upp. Einnig hækkar Eh við að O₂ leysist upp í vatni og S²⁻ oxiderast í S og jafnvel í SO₄²⁻. Því minnkar H₂S niður í það, sem svarar til næmi efnagreininga- aðferðarinnar.

CO₂

Ákveðið magn CO₂(g) getur leystst upp í vatni. Vatn, sem andrúmsloft hefur aðgang að drekkur í sig CO₂ unz því magni er náð. Í fyrstu eru plastflöskur fullar af sýni og andrúmsloft kemst ekki að. Mismunur á CO₂-magni sýna í gastúbu og plastflösku stafar því af CO₂ er kemst í gegnum flöskuna. En yfirborð vatns í plastflösku lækkar verður greiðari aðgangur vatnsins að andrúmslofti og CO₂ leysist auðveldar upp.

pH

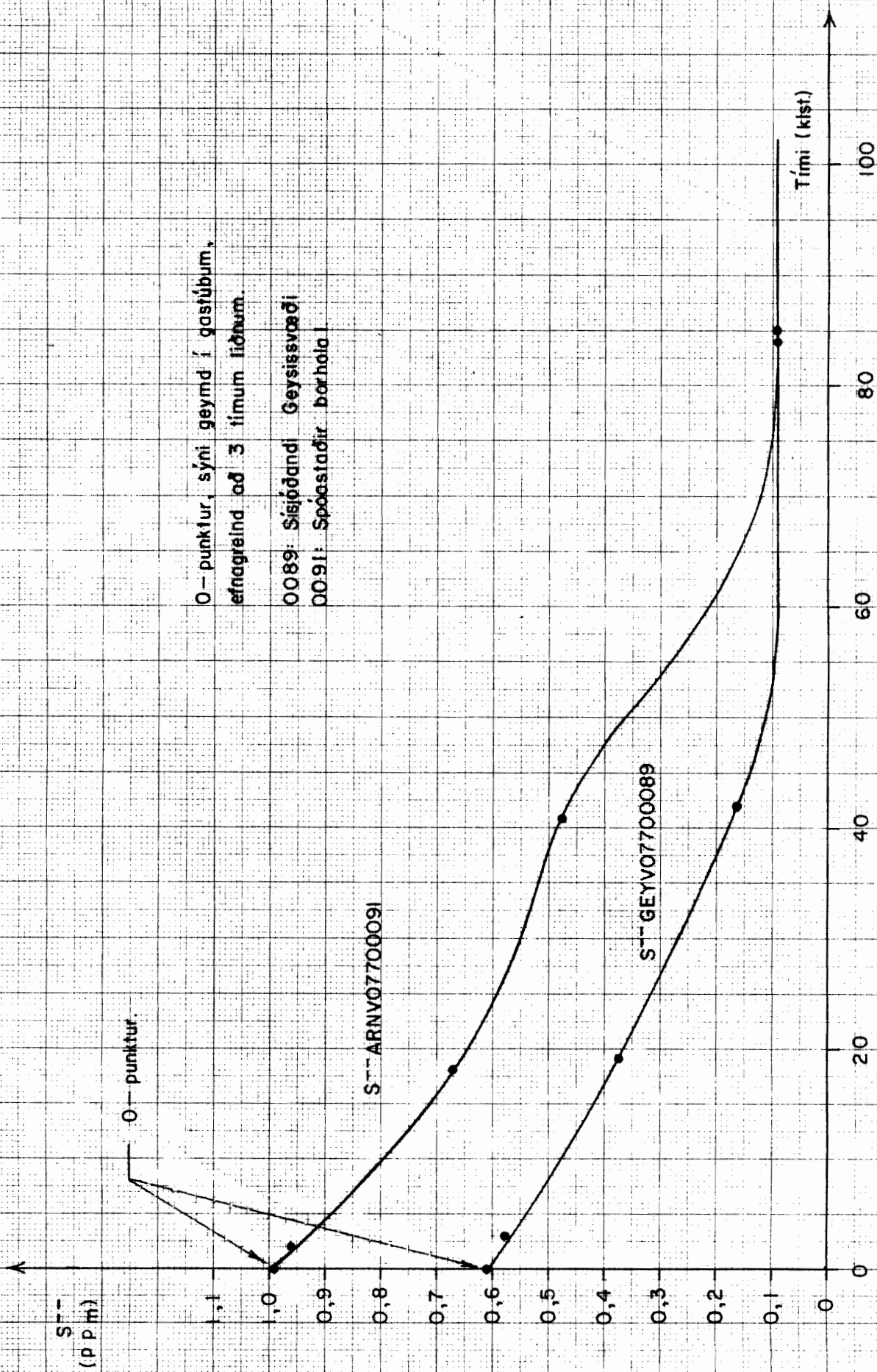
Um leið og CO₂-magn eykst, eykst H⁺-magn og pH lækkar. Við konstant CO₂-magn er pH konstant.

V. Ályktanir.

Af ofanskráðu og myndum 1 og 2 sést, að ekki er leyfi-

legt að geyma vatnssýni í plastbrúsum, eigi að fást rétt gildi á CO_2 , H_2S og pH. Er því ráðlegt að greina þessi efni strax á söfnunarstað eða geyma sýnin í gastúbum og greina þau síðar.

Breyting á S²⁻ í heitu vatni
við geymslu.

0-punktur, sýni geymd í góstuðubum,
efnagreind að 3 tímum liðnum.

0089: Sísjóðandi Geysisvæði
0091: Spóastadir borhola

S²⁻ARNV07700091

S²⁻GEYV07700089

0-punktur.

S²⁻
(PPM)

Tími (kist)

Breyting á CO₂ og pH í heitu vatni við geymslu.

